

דו"ח סקר מס' 1

עמדות הציבור הישראלי בימי הקורונה

ד"ר כרמית רפפורט¹ ד"ר כרמית פדן²

פרופ' יצחק אשכנזי³ ד"ר ראובן גל⁴

29 במרץ, 2020

תודה מיוחדת לד"ר **נוהאד עלי** ממוסד שמואל נאמן על תרגום השאלון לערבית והפצתו בציבור הערבי.

תודה מיוחדת למר **חזקי פרקש** ממוסד שמואל נאמן על הפצת הסקר בציבור החרדי.

¹ המרכז האקדמי למשפט ועסקים ואוניברסיטת חיפה

² מוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות לאומית, הטכניון.

³ אוניברסיטת בן גוריון והמכון לרגולציה של מצבי חירום ואסון במרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן

⁴ מוסד שמואל נאמן למחקר מדיניות לאומית, הטכניון.

עמדות הציבור הישראלי בימי הקורונה

רקע

בין התאריכים 20.3.2020-28 הופץ סקר בתפוצה ארצית באמצעות קבוצות באפליקציית ווטסאפ (WHATSAPP). הסקר הופץ במסגרת מחקר משותף שנערך בין חוקרים ממוסד שמואל נאמן למחקרי מדיניות לאומית בטכניון והמכון לרגולציה של מצבי חירום ואסון במרכז האקדמי למשפט ועסקים ברמת גן. הסקר ביקש לבחון תפיסות ועמדות בקרב הציבור הישראלי אודות מגפת הקורונה המתפשטת בישראל. בכוונת החוקרים לבצע סקר חוזר בימים הקרובים ובהמשך, עד לסיום תקופת החירום.

הסקר הנוכחי

בסך הכול השיבו על השאלון 1,016 איש ואישה מכלל הקבוצות החברתיות בישראל. **מאפייני המדגם:** הגיל הממוצע הינו 47 שנים (סטית תקן: 14 שנים). התפלגות המשיבים בקבוצות העיקריות הייתה כדלקמן:

- גברים/נשים – 58% / 42%;
- יהודים/ ערבים – 85% / 14% (1% אחרים);
- רמת דתיות: חילונים – 57%; מסורתיים – 29%; חרדים – 12%; (2% אחרים)

עיקרי הממצאים

- הממצאים מלמדים שקרוב למחצית מהמשיבים סבורים שנגיף הקורונה מאיים יותר על מדינת ישראל מאשר איום הטילים
- הממצאים מלמדים על שינוי משמעותי באורח החיים ועל חשש להידבק בנגיף המלווים בתחושת אי-ודאות ובפחד מפגיעה כלכלית
- עם זאת, הציות להנחיות הוא גבוה יחסית וכך גם תחושת המסוגלות להתמודד עם הנגיף. כמו כן רוב המשיבים אופטימיים וסבורים כי יש סיכוי שהנגיף ייעלם עד הקיץ.
- מבחינת ניהול האירוע, רוב המשיבים מאמינים כי האירוע מנוהל נכון ולדעתם ההנחיות להישאר בבתיים יסייעו למניעת התפשטות הנגיף.
- מעל מחצית מהמשיבים חשים כי יש ברשותם מידע מספיק על מנת להתמודד עם הנגיף.

פירוט הממצאים

הממצאים מעלים כי אחוז ניכר מבין המשיבים **חוששים להידבק** בנגיף 'במידה רבה' ו'רבה מאוד' (42%); 33% נוספים חוששים להידבק 'במידה בינונית'. כמו כן, כשליש (29%) מהמשיבים המבוגרים (מעל גיל 65) ציינו כי הם חוששים להידבק לעומת הצעירים (45%).

נשים	גברים	מעל גיל 65	עד גיל 40	יהודים	חרדים
44%	39%	29%	45%	45%	39%

חושש שאני ובני ביתי נדבק (% עונים
(4+5)

לשאלה מה **הדבר המפחיד ביותר** עבורם בעת הזו ענו 38% כי מפחדים שהם או בני משפחתם **יידבקו** בנגיף; 34% ציינו את **אי-הוודאות** כדבר המפחיד ביותר; ו- 17% ציינו את הפגיעה הכלכלית.

גם אם נראה כי החשש מפגיעה כלכלית אינו החשש הכבד ביותר של הציבור, הרי שבשאלה המתמקדת בחשש **מנזק כלכלי אישי** ציינו 61% מהמשיבים כי הם חוששים מהמק הכלכלי שייגרם להם עקב מגפת הקורונה 'במידה רבה' ו'רבה מאוד'. בקרב **חרדים ומבוגרים** (גילאי +65) החשש נמוך יותר: 52% ו-54% ציינו 'במידה רבה' ו'רבה מאד' (בהתאמה) במענה לשאלה זו.

נשים	גברים	מעל גיל 65	עד גיל 40	יהודים	חרדים
62%	60%	54%	61%	61%	52%

המצב הכלכלי שלי יפגע
(% עונים (4+5)

מול חששות אלה 77% מהמשיבים ציינו כי **המשפחה** היא מקור התמיכה העיקרי שלהם כעת. גורמים אחרים (שכנים, חברים, רשתות חברתיות) קיבלו אחוזים נמוכים יותר.

כמו כן נשאלו הנחקרים האם לדעתם "נגיף הקורונה מאיים על מדינת ישראל יותר מאשר איום הטילים?" רבע מהמשיבים (25.5%) ציינו כי איום הטילים מאיים יותר מנגיף הקורונה, 25.5% ציינו כי הטילים והנגיף מאיימים באותו מידה, וקרב למחצית מהמשיבים (48%) **ציינו כי נגיף הקורונה מאיים יותר מאיום הטילים**. בקרב חרדים, 57% העריכו את איום הקורונה כגבוה יותר מאיום הטילים. בקרב האוכלוסייה המבוגרת, 43% העריכו כך. גם בקרב תושבי הדרום, רוב המשיבים (47%) ציינו כי נגיף הקורונה מאיים יותר מאיום הטילים.

נשים	גברים	מעל גיל 65	עד גיל 40	יהודים	חרדים

57%	44%	52%	43%	50%	48%	הקורונה מאיימת יותר מטילים

לשאלה בה נתבקשו להעריך את **אופן ניהול האירוע**, ציינו 33% כי לדעתם המצב מנוהל נכון רק 'במידה מועטה מאד' ו'מועטה'; 43% מהמשיבים כי המצב מנוהל נכון 'במידה רבה' ו'רבה מאוד', ו-34% העריכו כי המצב מנוהל נכון 'במידה בינונית'. בקרב הגילים 65 ומעלה רק 26% ציינו כי המצב מנוהל נכון במידה רבה ורבה מאד ו-78% ציינו כך מקרב החרדים. מקרב הצעירים (עד גיל 40) 50% ציינו כי המצב מנוהל נכון במידה רבה ורבה מאד.

נשים	גברים	מעל גיל 65	עד גיל 40	יהודים	חרדים
42%	44%	26%	50%	45%	78%

המצב מנוהל נכון (% עונים 4+5)

בהקשר זה ראוי לציין כי 73% מהמשיבים ציינו כי לדעתם ההנחיה שלא לצאת מהבית תסייע בעצירת התפשטות הנגיף 'במידה רבה' ו'רבה מאוד'. ממצא ראוי לציון מיוחד הוא ש-79% ציינו כך מקרב החרדים). אין הבדל משמעותי בין קבוצות האוכלוסייה השונות בהקשר זה.

בהתייחסות לשינויים קיימים או צפויים בשגרת החיים ציינו 82% מהמשיבים כי שגרת חייהם השתנה 'במידה רבה' ו'רבה מאוד'. ולשאלה "האם לדעתך הנגיף יעלים עד חודשי הקיץ" ענו 45% 'יתכן שכן', 19% ענו 'כנראה שלא' ו-10% 'בטוח שכן'. 24% אחרים ענו "לא יודע". כמחצית מהצעירים (עד גיל 40) ציינו כי לדעתם יתכן שהנגיף יעלים עד חודשי הקיץ. לא נמצא הבדל משמעותי בין קבוצות האוכלוסייה השונות בהקשר זה.

78% ציינו כי הם משתפים פעולה עם ההנחיות ויוצאים מביתם רק לצרכים חשובים (קניית מזון, תרופות ובנק), ו-18% ענו כי הם לא יוצאים מהבית כלל. רק 3% ענו כי יוצאים מתי שרוצים.

ראוי לציין שבציבור קיימת תחושת מסוגלות אישית ומשפחתית להתמודד עם הנגיף: 65% ציינו כי הם ובני משפחתם מסוגלים להתמודד עם הנגיף 'במידה רבה' ו'רבה מאוד'. רבע (25%) ציינו 'במידה בינונית'.

מעל מחצית מהמשיבים (56%) חשים כי קיים ברשותם המידע הדרוש כדי להתמודד עם הנגיף – זהו נתון נמוך יחסית.

42% מוצאים את אתרי האינטרנט (חדשותיים ואחרים) כמקור המידע האמין ביותר למציאת מידע בנושא הנגיף. 40% ציינו את הטלוויזיה כמקור האמין בעיניהם; 6% בלבד ציינו את הרדיו; ו-4% את העיתון המודפס.

סיכום והמלצות

- הציבור מודע לסיכון ממגפת הקורונה ולהשלכותיה האפשריות על מהלך חייו, מבין ברובו את חשיבות ההנחיות הקוראות להמצאות בבתים אך כשליש ממנו מסויג מאופן ניהול החירום.

- הפגיעה הכלכלית (ברמה האישית והמשפחתית) מהווה גורם פחד מרכזי. יש לתת את הדעת על כך בהתייחסות "ליום שאחרי".
- לאור התוצאות, יש להגביר את ההסברה באמצעות אתרי האינטרנט כמקור מידע עיקרי, במקביל לטלוויזיה.